

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

טהור מן המדרס. מתחלה כשנטמא מדרס רריך לומר דהיה שם פשוטי כלי עץ מפסיק צין רגלו לצבד דלוי אין שם פשוטי כלי עץ לא הוה פליג ר' יוסי דהא בלא לו מדרס ומגע זב ביחד אס היה יתק או מדרס ומגע מדרס אס היה נעול וכשבא צבת אחת מודה ר' יוסי כדמשמע בהקומץ רבה (מנחות דף כד:):

אלא שאם נגע בו הזב בו' שנגע

זו מקמי מדרס איירי או שיקף דרס דהוה ליה מדרס ומגע אזוז צבת אחת דלוי לצסוף לא אחי מנגע דקיל וחילל אמדרס החמור כדמשמע בהקומץ [רצח] (סס: ושם ד"ה כ"י) דקתי צברייתא מודה ר' יוסי בשני סדינים המקופלים ומונחים זה על זה וישב עליהן הזב שהעליון טמא מדרס והתחתון טמא מדרס ומגע מדרס פי' שיש אור צין הסדינין שמונחין על גבי קונדסין זה למעלה מזה וישב זב על העליון עד שהצבד העליון שנגע בתחתון וכגון שפשוטי כלי עץ מפסיק צינו ולסדינים דעליון קדם המדרס לנגע ותחתון צבים צבת אחת שהצבד על העליון עד שהגיע לתחתון נטמא מדרס מחמת הזב ומגע מדרס מן הסדין העליון ושיניהם צבים צבת אחת ומעיקרא דקא הוה צבי למיפשט צביא דעשרון שחלקו ונטמא אחד מהם והניחה י' צביסא וחזר טבול יוס ונגע צטמא מן אמרינן שבע ליה טומאה או לא ויטמא גם חלק השני ע"י זירוף כלי ופשיט ממתני' דסדין טמא מדרס על ששאו וילון טהור מן המדרס אבל טמא מנגע מדרס אמר ר' יוסי וכי צביא מדרס נגע זה אלא שאם נגע צו הזב טמא מאי לאו אפי' לצסוף אכתי לא ידע צרייתא דשני סדינין דמוכח בהדיא דלא חייל לצסוף מנגע

מדרס דקיל אמדרס דחמור וא"ת דצלהי העור והרוטב (לקמן דף קכח:) תניא החותך כוית צצר מאבר מן החי חישב עליו ואח"כ תחכו טמא ופריך טומאת צית הסתרים היא ומשני ר"מ היא והשתא החי דחמיר וי"ל דטומאת אוכלין חמיר שראוי להצטרף עם פחות מכצילה אוכלין אבל קודם שיחשב עליהם לא היה ראוי להצטרף והרב ר' שמשון אומר דשבע ליה טומאה לא שייך דצבר שהטומאה צאה מגופו וחילל שפיר אפי' קל על חמור וכפירושו משמע בהקומץ רבה (מנחות דף כד:): דצבי למיפשט מההוא דצ' סדינים דלא אמר שבע ליה טומאה שהרי תחתון טמא מדרס ומגע מדרס פי' אע"ג דעליון אינו טמא אלא מדרס היינו משום דלא חייל מנגע דקיל אמדרס דחמור צוה אחר זה אבל מתחתון צבי למיפשט כיון דצבת אחת ודאי חל אפי' קל על החמור וא"כ צביניהם שוים כי היא דעשרון שחלקו חלים אפי' צוה אחר זה ומשני דצבת אחת ודאי חייל אפי' קל על חמור אבל צוה אחר זה אפי' שניהם שוין לא חייל האחרון והשתא לפי סברת הפושט אמאי לא פשיט מר"מ דאמר גבי סדין שעשאו וילון טמא מנגע מדרס אלמא דחל קל עם החמור צבת אחת אלא ודאי כשהטומאה צאה מגופו לא אמרי' שבע ליה טומאה וכל אפי' קל על חמור אפי' צוה אחר זה ויש לדחות דלא צבי למפשט מר' מאיר (ס' דהא ר' יוסי פליג עליה מהאי טעמא ולהכי לא פשיט אלא מר' יוסי: **אבר שיש על שאל הבאות מבגד גדול בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה מאביהן.** דקודם שנחלק לגמרי נוגעות חתיכות זו לזו והיה דצבשה על שלשה משכחת לה דמודה ר' יוסי כגון שלא הפסיק פשוטי כלי עץ צין רגלו לצבד דלוי מדרס ומגע צבת אחת ואפי' אס הפסיק נמי אס היה נכפל שבעה שדרס עליו ששני ראשיהן נוגעים זה צוה בגלוי דלוי זה צית הסתרים וצבת אחת קאחו אלא ניחא ליה לאשכוחי טומאת מגע אפי' צצגד שיהיה עומד כל שעה מתוח והיה שם פשוטי כלי עץ המפסיק דומיא דרשא: **בשעת פרישתן מקבלין טומאה מאביהן.** (דף קכח:) גבי החותך צצר מן החי דטמא ומוקי לה כר"מ דאמר טומאה דצית הסתרים מטמא לוקמה אפי' כר' יוסי דצבעת פרישתו מקבל טומאה מהאבר ודוחק לומר דמייירי כגון דצמשהו ראשון שנחתך לא היה צאצר כדי לעלות ארוכה וי"ל דצבי לאוקמי אף צביתו בכל כחו דלא מקבל טומאה מאביהן צבעת פרישה מאביהן וכי האי גונא משני צפ' אמרו לו (כרימות דף טו:): ומיהו צפ' כי"ד לולין (פסחים דף פה: ושם ד"ה ולרינא) גבי אבר שנילא מקלמיו דחומת עד שמגיע לעטס וקולף עד שמגיע לפרק וחומר ודייק מיהו דלא גזור טומאה על היוצא דא"כ היה מטמא מה צצפנים ומשני דטומאת

מה מלינו. כדקתני לקמיה ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה: אף שחיטת צבהה טטהר אס האבר גרסי': לא אס טיהרה שחיטת טרפה אופה. שחיטתה מן הדין הוה שהרי דצבר שגופה: ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה. דשמא אינה מטהרתה ומן הדין אינה מטהרתה שצבהה טמאה אסורה צאכילה וטרפה אסורה צאכילה: **ומה טמאה אין שחיטתה מטהרתה.** מלממא דהכי תניא צתורת הכניסה) לכל הצבהה אשר היא מפרסת פרסה וגו' כל הנוגע צהם יטמא) להציא צבהמה טמאה שלא תטהרנה שחיטתה והלא דין הוה שרץ אסור צאכילה וצבהמה טמאה אסורה צאכילה מה שרץ אין שחיטתו מטהרתו דכתיב (צו"ט) טמאים הם לכם אף צבהמה טמאה לא תטהרנה שחיטתה או כלך לדרך זו צבהמה טמאה אסורה צאכילה וטרפה אסורה מה טרפה שחיטתה מטהרתה אף צבהמה טמאה כן תלמוד לומר הנוגע צהם להציא צבהמה טמאה שלא שחיטתה שחיטתה: **שלא היטהר לה שערס הכושר.** ליתער מטומאתה ע"י שחיטה: **האמר צטרפה שחיטה לה שערס הכושר.** וכיון דחל עלה חורת שחיטה מו לך פקעה מיניה והויא צכלל שאר לאן וצקר: **טול לך מה שהצאת.** טול מכלן ראיה זו שהצאת: **הרי שנוגדה טרפה מן הצטן מנין.** שמתהרנה: **שיש צבימה שחיטה.** הלכך לא נפקא מכלל צקר ואלן צכלל צן שמונה חי שנוגד מצהמה חיה אין לנו צמה לטהר אפי' נחשט לפי שאינו צכלל צקר ואלן: **גב' אמה.** צצר העובר טמא והלא לא נגע האבר צצצר אלא ע"י צצורו אותו מנגע צצור צית הסתרים הוה שאינו נראה: **וטומאת צית הסתרים.** קי"ל צצמס' נדה (דף

מז:): דלא מטמיא: **לימא ר"מ לטעמיה.** דאית ליה טומאת צית הסתרים מטמיא: **שלשה.** טפחים צגד שראוי למדרס והיה מדרס הזב שהוא אצ הטומאה דכתיב (ס' וכל אשר יגע צצמסכו וגו': **שנחלק.** ואינו ראוי עוד למדרס אבל ראוי הוה לשאר טומאות דקי"ל שלג אצבעות על שלג חזי לעניים א' ולעשירים: **טהור מן המדרס.** מלממא אדם וכלים: **אבל טמא מגע מדרס.** טומאת הנוגע צמדרכ יש לו והוי ראשון לטומאה מפני שנגעו זה צוה צצורן מחוצרין שהיו מדרס: **וכי צאזיה מדרס נגע זה.** מאחר שנחלק שהרי מנגע צצירו אינו מנגע לפי שהוה צית הסתרים אלא אס י"ל שיש כלום טומאה (ט' משמרת עליו לאו משום מגע מדרס: **אלא שאם נעו צו הזב.** צרגלו ערוס כסדרם עליו או לאחר שדרס עליו והוי עליו שני טומאות טומאת מדרס שהיא אצ הטומאה וטומאת מגע שהיא ראשונה ואינה אלא לטמא אוכלין ומשקין ונחלק טהור מטומאת מדרס ואינו אצ הטומאה עוד אבל טמא מגע הזב כ"ז שלא טבל ונפחת מג' אצבעות: **לא שגו.** דנחלק ר' יוסי על ר' מאיר: **אלא צצבשה על שלשה שנחלק.** דליכא למימר צבעת פרישתן זה מזה קצלו טומאת מנגע זה מזה שהרי צבעת פרישתן לא יש צוה כדי לטמא צגד ולא צוה כדי לטמא צגד שהרי אין צהם שיעור אצ הטומאה: **אבל ג' אצבעות הצאין מצגד גדול.** שהיה טמא מדרס וצתכו ממנו שלג אצבעות טהרה אפי' לר' יוסי דאמר אין מנגע הצצור מנגע דהא צית הסתרים היא הכא מודה משום דצבעת פרישתו מאציו אי אפשר לזמנס שלא יגע מעט מעט וצבעת פרישה אינו צית הסתרים ומקבל טומאה מאציו שיש צו שיעור אצ הטומאה. והכא גבי מתני' נמי אפי' ר' יוסי מודה דמגעו מנגע משום שעת פרישה כשחותך האבר מן העובר: **כחותך**

א) ולקמן קטע. נדה מא: (ג) כלים פכ"ז מ"י, א) מלת ומתא טעות הדפוס שהרי כך מלתא דאמר ר' יוסי שנית צמשה כלים שם, ד) פסחים (פה:), ט) שמיני פרשה ד, ו) ויקרא יא, ז) [סס], ח) ויקרא טו, ט) ז"ל משוייר. רש"י י' פי' הוה כלי שרת, ס) ז"ל דהוה אמילא,

גליון הש"ס

גב' (דבר ר"מ ותניא). נראה שלא לגרוס אלו מצינו:

הגהות הב"ח

א) גב' ומנין לטרפה ששחיטתה וכו' טמאה אסורה צאכילה וטרפה כ"ל ומצת אף נחלק: ב) תוס' ד"ה צבעת מו' צצר מאבר מן החי:

הגהות מהר"ב

א) רש"י ד"ה שנחלק וכו' חזי לעניים ולעשירים. מלת ולעשירים נמחק. וי"צ כי"ל למתקן או דל"ל ולא לעשירים דהרי איתא צצבת דף כ"ז ע"ב:

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

עג.

עין משפט נר מצוה

(א) מקואות פ"י משנה ה', (ב) ג' ר' יהודה אומר כך איתא במשנה א (א) (פסחים טו:), (ד) (לקמן קכ"ג:), (ה) (ג' האברן, א) (על הש"ס), (ו) (הוא שם חכם או פ"י צמח בלמי שם הכרת חסד, רש"י בשם הירושלמי עולם נהליטת עולם כפי המין, צמח), (ז) (לקמן ט"ו:), (ח) (דף ע"ג, א), (ט) (ג' ל' המוקף), (י) (ג' ל' מוקף), (יא) (ג' ל' מוקף), (יב) (ג' ל' מוקף), (יג) (ג' ל' מוקף), (יד) (ג' ל' מוקף), (טו) (ג' ל' מוקף), (טז) (ג' ל' מוקף), (יז) (ג' ל' מוקף), (יח) (ג' ל' מוקף), (יט) (ג' ל' מוקף), (כ) (ג' ל' מוקף), (כ"א) (ג' ל' מוקף), (כ"ב) (ג' ל' מוקף), (כ"ג) (ג' ל' מוקף), (כ"ד) (ג' ל' מוקף), (כ"ה) (ג' ל' מוקף), (כ"ו) (ג' ל' מוקף), (כ"ז) (ג' ל' מוקף), (כ"ח) (ג' ל' מוקף), (כ"ט) (ג' ל' מוקף), (ל) (ג' ל' מוקף).

כחפור דמי. והרי נוגעין זה בזה: **עד מקום מדה.** שהוא עמיד לקיים ומה שעמד לקוח אין כריץ טבילה דקפ"ן דמי: **חצורי אוילין.** שהן רכין אינו חשיב חצור וכמאן דמיפירתי דמו. ודאמרין בעלמא (פסחים דף פה.) לרבינא חצורי אוילין כמאן דמיפירתי דמו מהכא נפקא: **בשלמא לעולא.** דאמר טעמא משום פרישה הוא: היינו דקמיני. מתיני חתכו דאי לא חתכו אין טעמא משום דמגע סתרים הוא: אידי דהנא רישא חסנו. ואחר כך שחט את אמו הבשר טבור דדוקא חתכו קודם שחיטה דמשעה שנשחטה ונראית לטומאת אוילין לא נגע הא לא חתכו טעמא: **סנה סיפא חסנו.** ובלא חתכו נמי טעמא העובר: **מי מטמיא.** דקמיני זה תורת נגע: **מטמאה צמקדשין.** דרבנן: **אמרו לו הרבה מלאם נו.** למרמיה מפרש מאי קא מהדרי ליה: **ואם האבר המדולדל זה.** בשום בהמה שנחתך ממנה אבר ומעורה ותלוי במקל דאמרין: **זהעור והרטוב** (לקמן דף קס:). האבר המדולדל צבהמה ונשחטה מטמאה טומאת אוילין ולא טומאת צבולת מדקמיני הוכשרו צדמיה ואי נבלה מאי הכשר איכא למימר דאע"פ שאסורין באכילה כדקמיני לקמן [ע"כ] בשמעמין להציא האבר והבשר המדולדלים: **דבר שגופו.** כלומר דין הוא שטטהרנו ואשהיה גופה: **דמחלוקת.** בצבר דעוברין: **כך מחלוקת בצבר.** המדולדל צבהמה דלרבי מאיר אין שחיטתו מטטהרו ולרבנן שחיטתו מטטהרו: **עושה ניפול.** בשעת שחיטה הרי הוא כנופל ממנה ואין שחיטתו מועלת לו. ומשום ליטנא דקרא דילפינן לקמיה מיתה עושה ניפול נקט לה: **ניפול.** גמר נפילה: **אליבא דרבנן.** דבאבר דעובר מטטהרי ובאבר המדולדל זה מטמאין: **צורה.** כדאמר ר' יוחנן ברש פיקוקן (ע"כ דף קס:). אבר עזמו מותר באכילה אם החזיר: בשלמא

כחתוך דמי כמאן כרבי מאיר דתנן (א) כל ידות הכלים שהן ארוכות ועתיד לקצצן מטביל עד מקום מדה (ב) (דברי ר"מ וחכמים אומרים) עד שיטביל את כולו אפילו תימא רבנן (ג) בחבורי אוילין כמאן דמפרתי דמי ונגיעי בהדדי בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה אלא לרבינא מאי חתכה אידי דתנא רישא חתכה תנא נמי סיפא חתכה: וחכמים אומרים מנע טרפה שחוטה: טרפה שחוטה מי מטמיא אין כדאבוה דשמואל (ד) דאמר אבוה דשמואל: **טרפה ששחטה מטמאה במוקדשין:** מזה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה אף שחיטת בהמה תטהר את (ה) העובר: תניא אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו א"כ תתירו באכילה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה מאי קאמר אמר רבא ואמרי לה (ו) כדי חסורי מחסרא והכי קתני אמר להן ר' מאיר וכי מי טהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו אם כן תתירו באכילה אמרו לו טרפה תוכיה ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שהיא גופה תטהר את האבר דבר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה תניא נמי הכי אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן (ז) אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אמר רבא ואמרי לה (ח) כמחלוקת בעוברין כך מחלוקת באיבריין ורבי יוחנן אמר מחלוקת באבר דעובר אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול א"ר יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוחנן אליבא דרבנן האי אית ליה תקנתא בחזרה והא לית ליה תקנתא בחזרה מיתיבי אמר להם ר' מאיר לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר דבר שאינו גופה

וטומאת צית הסתרים היא ומה צדק הא צשעת פרישה מקבלת טומאה ולא מיתוקמא ציתו בכל כמו שהרי כריץ לקלוף הבשר שצחוף מעל העצם עד לפרק וי"ל דמיירי כגון שחומך צסקין רחבה שמפסקת הסכין צין מה שצחוף למה שצפנים ואין נוגע זה בזה צשעת חתיכה וכן היהא דהעור והרטוב (לקמן דף קכ"ג:). צעי לאוקומי אפי' צסקין רחבה ואם תאמר אמאי לא מקשה הכל לעולא כמו שמקשה לשמואל צכריתות (דף טו:). דאמר האל דתנן צפ"ק דמס' מנשיין (משנה ה) המוסק את הכרישין מים שצמוכין אינן צבי יותן והיואל מהן הרי הן צבי יותן אמר שמואל וכרישין עזמן הוכשרו מ"ט צשעת פרישין מין הכשירוס ופריץ עלה ממתני' דהתם דקמיני ערצ פסח הולך אלל רופא וחומך אצר המדולדל צו עד שיניח כשערה ותווצו צסירא ונמשך ממנו והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו ואי צשעת פרישין הוכשרו הכל נמי צשעת פרישין מן האבר ליעמא לאדם ומשני צנחין כלל כמו והשחט טפי הוה ליה לאקשויי הכל לעולא מטומאה אטומאה ממה דפרין התם מטומאה אהכשר יש (א) לומר דאעולא דהכל לא מני למיפריך מהתם דלא דמי דהכל אפילו נחין כלל כמו מקבלות טומאה צשעת פרישין עד שלא הוצדל לגמרי נוגע קצת צציו אלל התם גצי אבר מן החי כל זמן שלא הוצדל לגמרי לא מטמא ואין לחוש אנגיעה קודם שהוצדל לגמרי אלל לשמואל פריך שפיר דמיירי צמים שפלו על הכרישין שלא לרצון ולכן (י) מוסק ומים הנצדלים ממנה לגמרי הם לרצון וכי הדרי ונגיעי צכרישין מכשירין אע"ג דלא ניחא ליה כדמנן (מכשירין פ"א מ"ח) כל משקה שאין תחילתו לרצון וסופו לרצון הרי הוא צבי יותן ודמיא להווא דרופא לגמרי ואי"ת דאמרין זהעור והרטוב (לקמן דף קכ"ג:). טלית שהתמיל לקורעה ציון שנקרע רוצה שזו אינו חצור וטהורה משמע טהורה לגמרי וכן משמע צפ' דס טחאת (וצמים דף ל"ד:). דמייתי לה אצבד טילא חוץ לקלעים וטעמא קורעו ומכניסו ומכנסו צמקוס קדוש ואם נשאר עליו שום טומאה האך מכניסו והא אכתי טמא הוא והשתא אמאי אינה טמאה מנגע מדרס? לא האל וצוקוטרס מירץ סס (י) דהיכא דאיכא עליו שתי טומאות מדרס ומגע הוצו אהני חלוקה למדרס דמו לא חזיא ליה

מה א מיי פ"ג מהל' מקואות הל' כה [נפיש"ע י"ד סימן רב ע"פ ט:].
 מו ב מיי פ"ו מהל' טומאת אוילין הלכה יד:
 מז ג מיי פ"ב מהלכות אבות הטומאה הלכה ט:
 נ:

שיטה מקובצת

א כלומר דין הוא שטהרנו מפני שהיא גופה: (א) ואין שחיטתו מועלת לו והוא בהמה מנגע נבלה ומשום וכו' כך מצאנו במגילת בריש"י כתיב: (א) ויש לפרש דאעולא דהכא: (א) תימה דלא משני הכי בהעור והרטוב. ג"כ ע"י חוס' מנחות דף כ"ד ע"ב: (א) ואח"כ חתכו טמא דפרך טומאת צבול:

רבינו גרשום

דתנן כל ידות הכלים שהן ארוכות וטמאין: אפי' תימא רבנן חבורי אוילין כו' כלומר דמי האבר כמו שנגע לעובר: בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה בשלמא לעולא דלא מליק חבורי [אמרין דחבורין אוילין כמן (דלא מפרתי) דמפרתי] דמי היינו דקתני שחט את אמן ואח"כ חתכה דמיקרא לאו כחתוכה דמי: אלא לרבינא דאמר חבורי אוילין כמאן דמיפירתי דמו. ודמי כחתך מאי ואח"כ חתכה והא מיקרא כחתוך דמי: אידי דתנא רישא חתכה ואח"כ שחט את אמו דוקא חתכה משה"ה טהור הבשר דלא מטמא מחיים תנא סיפא נמי חתכה ולעולם אע"ג דלא חתכה כמאן דחתך דמי: ואת האבר המדולדל כלומר שנחתך ממנה אבר ומעורה במקצת ושחט בהמה מטהר את האבר עמה: ונטהר את העובר. אבר של עובר: כמחלוקת בעוברין. כמחלוקת ר"מ ורבנן שחט את אמו ואח"כ חתכה הבשר מנגע נבלה דשחיטה עושה ניפול ואין כוללו השחיטה עמה ורבנן סברי אין שחיטה עושה ניפול וכוללו השחיטה עמה ואין נבלה אלא טרפה שחוטה והבשר שנוגע באבר מנגע טרפה שחוטה ואין מטמא אלא במוקדשין: כך מחלוקת באיבריין אבר של בהמה המדולדל דר"מ סבר אין כוללו שחיטה עמה והוי נבלה ורבנן סברי כוללו שחיטה עמה ולא הוי נבלה אלא חשבו טרפה שחוטה: אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול. ואין כוללו שחיטה עמה והוי נבלה: דהאי אית ליה תקנתא. האבר כשחתיירו למע אמר קודם שחיטה אבל אבר המדולדל בהמה לית ליה תקנתא בחזרה:

מנא

מנא